

Dags att ge kulturen resurser till mångfald!

Sverige har fått en minister för kultur och demokrati. Det är utmärkt. Demokratien kräver att alla medborgare måste få tillgång till de verktyg som kulturen ger. Men om det ständiga pratet om mångfald i kulturlivet skall bli till handling, krävs resurser för publikens delaktighet, rekrytering av människor med nya erfarenheter, liksom nya sätt att arbeta!

Demokrati är inte bara en fråga om allmänna val vart fjärde år. Demokrati handlar om att människor – alla människor – ska ha en reell möjlighet att på olika sätt och med olika medel påverka verkligheten och hur vi ser på den. *Det är först när de som inte känner sig delaktiga i de politiska processerna kräver att få ta plats, som demokratin fungerar fullt ut.*

Det gemensamma i samhället är grunden för demokratin. I det gemensamma finner vi nog så konkreta saker som hemtjänst och skola, naturrikedomar, vatten och luft – men också språk, bilder, idéer. I det gemensamma är människan i första hand människa och medborgare med rätt att ta plats och synas oberoende av sina resurser, oberoende av social, geografisk och etnisk härkomst, oberoende av funktionsnedsättningar, kön och sexuell läggning. Denna människosyn kan aldrig ersättas med ett system där människan bara ses som konsument eller kund. *Ett humanistiskt och demokratiskt bildningsideal bygger på denna grundläggande tanke om alla människors lika värde.*

Kulturen är det gemensammas salt, dess vatten, dess blodomlopp. Den samhällsstödda kulturen förser det gemensamma med ett aldrig sinande flöde av kritik, idéer, bilder och inte minst mer eller mindre gemensamma skönhetsupplevelser. Demokratien kräver att alla människor får reell tillgång till de verktyg kulturen ger.

Medlemmarna inom LO-kollektivet, liksom invandrare, tar i betydligt mindre utsträckning än exempelvis svenskfödda och högutbildade del av det samhällsstödda kulturlivet.

Svenska museer registrerade 2013 uppemot arton miljoner besökare och kan därför vara ett kraftfullt verktyg för mångfald och demokrati. Under hösten 2014 kom Riksställningens utredning "Museerna och mångfalden". I utredningen står det klart att "Svenska museer speglar och införlivar inte den etniska, sociala, socioekonomiska eller

kulturella mångfalden i Sverige. Merparten saknar också policyer eller åtgärdsplaner för att förändra detta faktum.” Drygt två miljoner svenskar, mer än 25 procent av Sveriges befolkning är antingen själva födda utomlands eller av två utrikes födda föräldrar. Men mycket få, troligtvis inte mer än ett par procent av de som arbetar på museer har utländsk bakgrund.

Etnisk, social, socioekonomisk och kulturell mångfald innebär att museerna (liksom andra kulturinstitutioner) måste utveckla andra relationer till publiken. Nya medarbetare med nya erfarenheter måste rekryteras. Ökad mångfald ger inte bara nya besökargrupper, utan också ökad kunskap och bredare förståelse av verkligheten. Vad vi väljer att skildra och hur vi tolkar verkligheten, är beroende av hur vi medvetet – men ofta omedvetet – förstår vårt uppdrag. *Inte bara museer utan alla kulturinstitutioner måste kontinuerligt omdefiniera sina uppdrag efter samhällets utseende.*

En ny regering öppnar upp för en ny kulturpolitik. Initiativet att tillsätta en minister för kultur och demokrati visar viljan till en sådan. Fri entré på de statliga museerna är en bra åtgärd. Den kommer att till leda fler besökare från bredare besöksgrupper. Mängden folkbildning per satsad krona på de statliga museerna nästan fördubblades förra gången. Det är dock en relativt dyr reform som nästan enbart utspelar sig i storstäderna, och som är otillräcklig. *Det är först när kulturen präglar livet i varje stadsdel, varje by, varje bostadsområde och inte minst arbetsplatserna, som vi kan tala om en heltäckande kulturpolitik.*

Under sin förra regeringsperiod initierade den socialdemokratiska regeringen det så kallade Access-projektet. Till en kostnad av 275 statliga miljoner kronor anställdes redan det första året (2007) fler än 900 utbildade men arbetslösa kulturarbetare och museitjänstemän framförallt för att arbeta med arkiv och kulturarv. Antalet anställda med utländsk bakgrund uppskattades till 14 procent. Access uppfattades av alla delaktiga som en stor framgång och det ledde till fler arbetstillfällen än vad som var målet. Många övergick dessutom i fasta anställningar.

Det är dags att pratet om mångfald blir till handling. Men handling kräver nya resurser. Gör något rejält, liknande Access-projektet, ge det en ny inriktning mot publikens delaktighet och mångfald. Låt alla sorters kulturarrangörer söka, se till spridningen i Sverige. Prioritera projekt som arbetar på nya sätt, bland annat utanför den egna organisationens väggar och

som leder till att människor med nya erfarenheter anställs. Genomför en treårig försöksperiod, utvärdera sedan och permanenta det som var bra. Ta pengarna från arbetsmarknadsdepartementet. Kulturarbetare har av tradition en tuff arbetsmarknad, men kultursektorn är arbetsintensiv och varje krona ger mycket jobb. Detta är effektiv arbetsmarknadspolitik samtidigt som det leder till ett starkare och bredare kulturliv – vilket i sin tur ger en vitaliserad demokrati.

Karl-Petter Thorvaldsson, ordförande LO

Mats Persson, Generalsekreterare Riksförbundet Sveriges museer

Henrik Teleman, fd chef Virserums Konsthall, fri konstnär